

Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών
Institute of Historical Research

Μνήμη Ευρυδίκης Σιφναίου

Από το Αιγαίο στη Μαύρη Θάλασσα

Διεθνές Συνέδριο

14-15 Οκτωβρίου 2016

Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας», Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα

φωτό: Βασίλης Κολώνας

Το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου συνδιοργανώνουν Διεθνές Συνέδριο αφιερωμένο στη μνήμη της Ευρυδίκης Σιφναίου, διευθύντριας ερευνών στο ΙΙΕ/ΕΙΕ, αγαπημένης φίλης και συναδέλφου, που έφυγε πριν από ένα χρόνο. Η Ρούρα Σιφναίου, στη διάρκεια της επιστημονικής της σταδιοδρομίας τόσο στο ΙΙΕ όσο και κατά τις πολλές συνεργασίες που είχε με το Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, συμμετείχε σε μεγάλο αριθμό ελληνικών, μεσογειακών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και ασχολήθηκε συστηματικά με τέσσερις επιστημονικές περιοχές: την οικονομική και κοινωνική ιστορία, τη βιομηχανική αρχαιολογία, την ιστορία των επιχειρήσεων και την ιστορία της διασποράς. Πιο συγκεκριμένα, ερεύνησε την οικονομική και κοινωνική ιστορία και τη βιομηχανική αρχαιολογία της Ελλάδας και ανέδειξε νέο και σημαντικό αρχειακό υλικό, κυρίως για την ιστορία της σαπωνοποιίας της Λέσβου, την ελαιουργία και τα βιομηχανικά κατάλοιπά της. Μελέτησε παράλληλα και άλλες επιχειρήσεις Λέσβιων επιχειρηματιών, τοποθέτησε τη Μυτιλήνη και τις ποικίλες επιχειρηματικές και εμπορικές δραστηριότητές της στον χάρτη της ανατολικής Μεσογείου και στο πλαίσιο της διεθνούς οικονομικής ιστορίας. Μεγάλη επίσης υπήρξε η συνεισφορά της Ρούρας Σιφναίου στην ιστορία των επιχειρήσεων και της διασποράς, αντικείμενο στο οποίο άνοιξε νέους ορίζοντες μελετώντας νέα αρχεία και ανεξερεύνητα πεδία. Ειδικότερα στο επιστημονικό αντικείμενο της ιστορίας των επιχειρήσεων δημοσίευσε σημαντικές μελέτες για τα επιχειρηματικά δίκτυα των εμπόρων και εφοπλιστών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και συγκεκριμένα στο Αιγαίο, το Ιόνιο και τη Μαύρη Θάλασσα.

Στο συνέδριο αυτό θα παρουσιαστούν μελέτες Ελλήνων και ξένων συναδέλφων γύρω από τα επιστημονικά ενδιαφέροντα αλλά και τις άλλες δραστηριότητες που απασχόλησαν τη Ρούρα Σιφναίου με κέφι και πάθος για τη γνώση και την προαγωγή της επιστήμης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2016

10.00 Υποδοχή συνέδρων

10.10 – 10.30 Χαιρετισμοί

- Καθηγητής Ταξιάρχης Κόλιας, διευθυντής του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών / ΕΙΕ
- Καθηγήτρια Τζελίνα Χαρλαύτη, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, υπεύθυνη του ερευνητικού προγράμματος «Θαλής» (Ιόνιο Πανεπιστήμιο) για τη Μαύρη Θάλασσα και τις παγκόσμιες διασυνδέσεις της

10.30 – 12.00 Συνεδρία I

Πρόεδρος: Αχιλλέας Μητσός

Νίκος Σηφουνάκης, αρχιτέκτων, ιδρυτικό μέλος της Πολιτιστικής Εταιρείας «Αρχιπέλαγος», τ. Υπουργός

Η Πολιτιστική Εταιρεία «Αρχιπέλαγος» και το έργο της στη Λέσβο

Λέσβος

- Ουρανία Πολυκανδριώτη, Φιλολογικά της Λέσβου
- Παναγιώτης Μιχαηλάρης, Αγωνιστές και έμποροι από το Βορειοανατολικό Αιγαίο
- Βασίλης Κολώνας, Η Μυτιλήνη της Ρούρας

12.00 – 12.30 Διάλειμμα

12.30 – 14.30 Συνεδρία II

Προς τη Μαύρη Θάλασσα

Πρόεδρος: Όλγα Κατσιαρδή-Hering

- Τζελίνα Χαρλαύτη, Ερευνητικά προγράμματα για τη Μαύρη Θάλασσα
- Χρήστος Χατζηιωσήφ, Βίοι παράλληλοι: Ελληνική ναυτιλία και το λιμάνι της Κωνσταντινούπολης
- Σοφία Λαΐου, Το οθωμανικό κράτος και το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας, τέλη 18ου - αρχές 19ου αι
- Κατερίνα Γαλάνη, Οι τραπεζίτες του Γαλατά και οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες της ελληνικής επιχειρηματικής ομάδας τον 19ο αιώνα

14.30 – 16.00 Διάλειμμα

16.00 – 17.30 Συνεδρία III

Στη Νότια Ρωσία και Αζοφική

Πρόεδρος: Χριστίνα Αγριαντώνη

- Οξάνα Γιούρκοβα, Προς αποφυγή παρεξηγήσεων: Πολύγλωσσοι Δείκτες για τους ιστορικούς όρους, γεωγραφικές ονομασίες, και κύρια ονόματα ως ερευνητικό εργαλείο
- Ίγκορ Λύμαν και Βικτόρια Κονσταντίνοβα, Η εξέλιξη των πόλεων-λιμανιών στη ρωσική συνοριακή περιοχή
- Νίκος Χρυσίδης, Ενθύμια, ευσέβεια και μοναστική επιχειρηματικότητα: Τα μετόχια των ρωσικών μονών του Αγίου Όρους στην Οδησό τον 19ο αιώνα

17.30 – 18.00 Διάλειμμα

18.00 – 20.00 Συνεδρία IV

Διαπλέοντας τη Μαύρη Θάλασσα και τις πόλεις της

Πρόεδρος: Νίκος Χρυσίδης

- Απόστολος Δελής, Κίνδυνοι και δυσκολίες στη ναυσιπλοΐα της Μαύρης Θάλασσας τον 19ο αιώνα
- Σωκράτης Πετμεζάς – Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, Το εμπόριο σιτηρών της Μαύρης Θάλασσας, 19ος -20ός αιώνας. Μια γενική επισκόπηση
- Αθηνά Βιτοπούλου – Eka Tchkoitze, Το Μπατούμ στο μεταίχμιο του 20ου αιώνα: χωρικοί μετασχηματισμοί σε ένα μεταβαλλόμενο πλαίσιο
- Αλέκα Γερόλυμπου, Ο μακρύς αιώνας της πολεοδομίας και οι πόλεις-λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2016

11.00 – 12.30 Συνεδρία V

Από τη Βάρνα στον Δούναβη

Πρόεδρος: Ευθύμιος Νικολαΐδης

- Ανδρέας Λυμπεράτος, Λιμάνια και ενδοχώρες της Δυτικής Μαύρης Θάλασσας στον μακρύ 19ο αιώνα
- Κωνσταντίν Αρντελεάνου, Πιλότοι και ναυσιπλοΐα στον Κάτω Δούναβη τον 19ο αιώνα
- Δημήτρης Κοντογεώργης, Έμποροι, δημοσιογράφοι και πρόξενοι ερμηνεύουν την κρίση του ελληνικού εμπορίου στη Ρουμανία (1880 - αρχές 20ού αιώνα)

12.30 – 13.00 Διάλειμμα

13.00 – 14.30 Συνεδρία VI

Οδησός και Κριμαία

Πρόεδρος: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

- Σωφρόνης Παραδεισόπουλος, Γεννητικότητα των Ελλήνων της Οδησσού 1800-1920
- Λίλια Μπελαούσοβα, Τα ξένα προξενεία στην Οδησό: η διεθνής παρουσία τους
- Άννα Συντορένκο, Τα λιμενικά συστήματα της Νοτίου Ρωσίας, 19ος-αρχές 20ου αιώνα.

14.30 – 16.30 Διάλειμμα

16.30 – 18.00

Οι «ιστορίες» της Ρούρας

Πρόεδρος: Ουρανία Πολυκανδριώτη

- Χριστίνα Αγκριαντώνη, Από τη Μυτιλήνη στην Οδησό
- Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου, Εμπορικοί οίκοι στη Μεσόγειο, η περίπτωση του οίκου Σιφναίου
- Γιώργος Τόλιας, Από τη Ρωσία στα Επτάνησα τον 18ο αιώνα: ναυτικές ιστορίες και φιλελληνισμός

18.00 – 19.30

- Πρόεδροι: Νίκος Μπελαβίλας, Νίκος Χρυσίδης
Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας: Όλγα Κατσιαρδή, Νάσια Γιακωβάκη, Τζελίνα Χαρλαύτη, «Αυτοκρατορική Οδησός» Η περιπατητική ιστορία της Ευρυδίκης Σιφναίου.

19.30 – 20.00

Κλείνοντας ένα χρόνο χωρίς τη Ρούρα

Πρόεδρος: Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου

- Μιχάλης Σιφναίος
- Ουρανία Πολυκανδριώτη

Επιστημονική Επιτροπή

Χριστίνα Αγριαντώνη

Δημήτρης Δημητρόπουλος

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ευαγγελία Μπαλτά

Σωκράτης Πετμεζάς

Ουρανία Πολυκανδριώτη

Τζελίνα Χαρλαύτη

Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου

Νικόλαος Χρυσίδης

Οργανωτική Επιτροπή

Ουρανία Πολυκανδριώτη

Τζελίνα Χαρλαύτη

Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου

Κατάλογος συνέδρων

ΑΓΡΙΑΝΤΩΝΗ Χριστίνα, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, agriant@uth.gr

ΑΡΝΤΕΛΕΑΝΟΥ Κωνσταντίν, Τμήμα Ιστορίας / Universitatea Dunărea de Jos, Galatz, Ρουμανία, constantin.ardeleanu@ugal.ro

ΒΙΤΟΠΟΥΛΟΥ Αθηνά, Μέλος ΣΕΠ Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, athina.vitopoulou@gmail.com

ΓΑΛΑΝΗ Κατερίνα, Τμήμα Ιστορίας / Ιόνιο Πανεπιστήμιο, galanikat@gmail.com

ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ-ΓΕΡΟΛΥΜΠΟΥ Αλεξάνδρα, Τμήμα Αρχιτεκτόνων (Τομέας Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης) / Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, lexa@arch.auth.gr

ΓΙΑΚΩΒΑΚΗ Νάσια, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης / Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, nassia.yakovaki@hotmail.com

ΓΙΟΥΡΚΟΒΑ Οξάνα, Ινστιτούτο για την Ιστορία της Ουκρανίας / Εθνική Ακαδημία Επιστημών Ουκρανίας, Ουκρανία, oksana.yurkova@gmail.com

ΔΕΛΗΣ Απόστολος, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, apostolosdelis@ims.forth.gr

ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Δημήτρης, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, dimdim@eie.gr

ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ Όλγα, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας / Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, olkats@arch.uoa.gr

ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ Πασχάλης Μ., Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης / Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, pkitrom@eie.gr

ΚΟΛΙΑΣ Ταξιάρχης, Διευθυντής Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, kolias@eie.gr

ΚΟΛΩΝΑΣ Βασίλης, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, colonas10@gmail.com

ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΒΑ Βικτόρια, Τμήμα Ιστορίας / Κρατικό Παιδαγωγικό Πανεπιστήμιο Μπερντιάνσκ, Ουκρανία, lyman@ukr.net

ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ Δημήτρης, International Hellenic University / Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, School of Humanities, kontogeorgisd@yahoo.com

ΛΑΪΟΥ Σοφία, Τμήμα Ιστορίας / Ιόνιο Πανεπιστήμιο, laiou@ionio.gr

ΛΥΜΑΝ Ίγκορ, Τμήμα Ιστορίας / Κρατικό Παιδαγωγικό Πανεπιστήμιο Μπερντιάνσκ, Ουκρανία, lyman@ukr.net

ΛΥΜΠΕΡΑΤΟΣ Ανδρέας, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας / Πάντειο Πανεπιστήμιο, lyberatos@gmail.com

ΜΗΤΣΟΣ Αχιλλέας, Τμήμα Περιβάλλοντος / Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ach.mitsos@gmail.com

ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ Παναγιώτης, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, pmichailaris@gmail.com

ΜΠΕΛΑΒΙΛΑΣ Νίκος, Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών / Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, nbelavil@arch.ntua.gr

ΜΠΕΛΑΟΥΣΟΒΑ Λίλια, Κρατικό Αρχείο Περιφέρειας Οδησσού, Ουκρανία, gaoo@te.net.ua

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Ευθύμιος, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, efnicol@eie.gr

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρα, Τμήμα Ιστορίας / Ιόνιο Πανεπιστήμιο, aleksandrapapad@gmail.com

ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΠΟΥΛΟΣ Σωφρόνης, Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, Παράρτημα Οδησσού, sofronis@hfcodessa.org

ΠΕΤΜΕΖΑΣ Σωκράτης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας / Πανεπιστήμιο Κρήτης, petmezas@uoc.gr

ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ Ουρανία, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, ranpoly@eie.gr

ΣΗΦΟΥΝΑΚΗΣ Νίκος, ιδρυτικό μέλος της Πολιτιστικής Εταιρίας «Αρχιπέλαγος», τ. Υπουργός, archipelagos1998@gmail.com

ΣΙΦΝΑΙΟΣ Μιχάλης, αρχιτέκτων

ΣΥΝΤΟΡΕΝΚΟ Άννα, Τμήμα Ιστορίας / Ιόνιο Πανεπιστήμιο, sydorenkoanna@hotmail.com

ΤΟΛΙΑΣ Γιώργος, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, gtolias@eie.gr

ΤΣΗΚΟΙΔΖΕ Eka, Τμήμα Ιστορίας / Ilia State University, Τιφλίδα, Γεωργία, eka2108@yahoo.com

ΧΑΡΛΑΥΤΗ Τζελίνα, Τμήμα Ιστορίας / Ιόνιο Πανεπιστήμιο, gelina@ionio.gr

ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ Μαρία Χριστίνα, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, marstina@eie.gr

ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ Χρήστος, Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, synasos@phl.uoc.gr

ΧΡΥΣΙΔΗΣ Νίκος, Τμήμα Ιστορίας / Southern Connecticut State University, USA, chrissidisn1@southernct.edu